

Sähköinen rajapinta

Sähköiseen dokumenttien hallintaan ja pilvipalvelutaloushallintoon kaivataan tilintarkastajan työtä tukevia ratkaisuja.

JAAKKO GÄVERT

SÄHKÖINEN RAJAPINTA kahden ohjelmistojärjestelmän välillä on media, jolla tietoa siirretään järjestelmästä toiseen käyttämättä sormenpäitä tiedon siirtoon. Sähköisenä rajapintana taloushallinnon ohjelmien ja tilintarkastajan tai muun käyttäjän ohjelmistojen välillä ovat erilaiset tiedostomuotoiset raportit kaikessa karmeassa kirjavuudessaan.

Hyvä sähköinen rajapinta on yksinkertainen taulukko, jossa on riittävä määrä sarakkeita eli sarake jokaiselle eri tietolajille ja tiedot ovat tietolajille sopivassa muodossa. Huonoja esimerkkejä sähköisistä alustoista löytyy runsaasti. Silti huonojenkin sähköisten tulosteiden muuntaminen järkevään muotoon useimmiten kannattaa tehostuneen tarkastuksen ja dokumentoinnin vuoksi.

Nokkeluuspalapelin rakentamista

Monien sähköisten raporttien kohdalla tilintarkastaja joutuu rakentamaan →

KUVA: Colourbox

pientä nokkeluuspalapeliä leikepöydän avulla. Tekstitiedoston voi siirtää taulukkolaskentaan ja sitten jakaa teksti sopiviin sarakkeisiin.

Desimaalipisteet pitää muuttaa pilkuiksi, mikä ei onnistu ainakaan Excelissä, jossa niitä sisältävät luvut voivat muuttua päivämääriksi. Jotkin Excel-tulosteet sisältävät luvut tekstimuodossa eikä Excelissä ole keinoa niiden muuttamiseksi oikeiksi luvuiksi. Temppu pitääkin tehdä tekstinkäsittelyohjelman avulla ja niin edelleen.

Eräs ohjelmistotalo tarjoaa hienon näköistä Excel-pääkirjaa, jossa on yli 50 saraketta ja silti eri tietotyyppiä ei ole saatu erotelluksi omiin sarakkeisiin. Toisaalta sama talo on laatinut ansiokkaasti verotarkastajille SQL-taulukkomuotoisen tulosteen, jonka voi vastaanottaa Access-tietokantaan.

Linkkien periytyminen uuteen mediaan

Sähköinen dokumenttien hallinta on tuonut mukanaan porautumislinkit toisitteisiin monissa järjestelmissä. Miksi tilintarkastaja ei voi tyytyä vain käyttämään järjestelmän päätettä, saadaanhan siinä ketju tilinpäätöksen ryhmäsummasta porautumalla yksittäisen tilin yksittäisiin tapahtumiin aina tositet-ta myöten.

Porautuminen on tyyppillinen puu-muotoinen tietorakennetarkaisu. Siinä tiedot on järjestetty puuksi ja puusa liikutaan tyvestä haaraan, mutta ei pystytä määrittelemään puun haarojen osajoukkoja muuten kuin tyven suunnasta.

Otoskyselyn vapaa muodostaminen ei tässä rakenteessa onnistu. Taloushallinnon ohjelmat, joista löytyy porautumisominaisuus, eivät yleensä tue tilintarkastajan tarvetta etsiä tyytetyjä tapahtumia. Siksi oma sähköinen tilintarkastuslaskusta onkin tarpeen.

Testeissä linkit on saatu periytymään rajapinnan kautta toiseen sähköiseen alustaan ainakin joissakin tapauksissa. Mahdolliseksi tämän tekee linkkien lokaalinen osoittaminen. Linkit osoittavat yleensä joko samaan kansioon tai linkit sisältävän dokumentin oman kansioon alikansioon.

Pilvipalvelut haasteellisia tilintarkastukselle

Pilvipalveluiden internet-tietokannat tulevatkin olemaan erittäin haasteellisia tilintarkastuksen näkökulmasta. Ongelmaa ei olisi, jos kaikille dokumenteille annettaisiin ip-osoite. Monissa internet-tietokannoissa käytetään kuitenkin virtuaalihakemistoja, joihin ei pääse käsiksi suoralla ip-osoitteella vaan tietokannan omalla liittymällä.

Tulevaisuudessa – itse asiassa jo tänään – tarvittaisiin pilvipalvelutaloushallintoon oma tilintarkastusliittymä vakioliittymän sijaan. Se palvelisi nykyistä tilintarkastajan lukuoikeutta paremmin kuin myös tilintarkastuksen ja sisäisen laskennan tarpeita.

Sopeutuminen järjestelmien väliseen kommunikointiin voi olla kohtalonkysymys

Muutkin kuin tilintarkastajat ja verottajat ovat kiinnostuneita taloushallinnon eri järjestelmien välisestä rajapinnasta. Tilitoimistoilla on paljon asiakkaita, jotka hoitavat omilla reskontrillaan osan työstä ja tuottavat sitten kohteina liittymän kirjanpitoon.

Koonneissa menetetään harmillisesti informaatiota. Työtä säästyisi, jos koko aineisto olisi rajapinnan läpi suoraan kaadettavissa kirjanpitoon.

Myös joihinkin toimialakohtaisiin järjestelmiin tarvittaisiin yleistä rajapin-

taa kirjanpidon suuntaan (esimerkiksi autoalan varaosajärjestelmä). Kyky sopeutua eri järjestelmien väliseen sähköiseen kommunikointiin voi olla tilitoimistoille myös henkiinjäämiskysymys lähivuosina.

Yksinkertainen standardi

Taloushallintoliiton Raportointilautakunta on tehnyt järjestelmien standardoimiseksi hyvää työtä. Voisiko se ottaa agendalleen myös yhteisesti hyväksyttävän rajapinnan määrittämisen? Sopivia tiedostomuotoja on useitakin.

Tärkeää on, että ohjelmistotalot saadaan tietoisiksi taloushallinnon eri toimijoiden toiveista. Elämme nyt uudelleen ympäristön sisäänajoaikaa.

Hyvän taloushallinnon raporttien sähköisen rajapinnan aikaansaamiseksi olisi paikallaan muodostaa yksinkertainen standardi. Ei ehkä kannata odottaa XBRL:n toteutumista. Extended Business Reporting Language näyttää ikuisuusprojektilta.

Csv ? Mitä se tarkoittaa? Voisi olla sopivan neutraali ja yksinkertainen. Riittää, että taloushallinnon raportit saadaan tulostetuksi sellaiseen taulukkomuotoon, jossa jokaisella tietotyyppillä on oma sarake ja lukuja sisältävät merkkijonot voidaan myös tunnistaa luvuiksi. □

Jaakko Gävert
HTM, VTM
HTM-yhteisö Audit
Control Oy